

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
Administration Based on the Principles of Iddhipāda Dhamma among Administrators of
Pho Chai Subdistrict Municipality, Phanom Phrai District, Roi Et Province

ปิยมาภรณ์ โนภาส

สยามพร พันธุ์ไชย

สุกานดา จันทาวารี

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Piyamaporn Nopas

Siamporn Phanthachai

Sukanda Chantawaree

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Roi Et Buddhist College

Email: 6617205041@mcu.ac.th

รับบทความ: 7 พฤษภาคม 2569; แก้ไขบทความ 26 พฤษภาคม 2569; ตอรับบทความ: 8 มิถุนายน 2569

Received: May 7, 2026; Revised: May 26, 2026; Accepted: June 8, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อเสนอการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 374 คน โดยเก็บข้อมูลจากการแจกสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = 0.401) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลไม่แตกต่างกัน มีระดับสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และ 3. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานเทศบาลตำบลควรนำหลักธรรมอิทธิบาทธรรม ทั้ง 4 หลักมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารงานเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารงาน; หลักอิทธิบาทธรรม; การปกครองท้องถิ่น

Abstract

This research article aimed to: 1) study the level of administrative performance of the administrators of Phot Chai Subdistrict Municipality, Phanom Phrai District, Roi Et Province; 2)

compare the opinions of the people toward the administrative performance of the administrators of Phot Chai Subdistrict Municipality, classified by personal factors; and 3) propose administrative management guidelines based on the Four Paths of Accomplishment (Iddhipada Dhamma) for the administrators of Phot Chai Subdistrict Municipality, Phanom Phrai District, Roi Et Province. This study employed a mixed-methods research design. The quantitative sample consisted of 374 residents living within the area of Phot Chai Subdistrict, Phanom Phrai District, Roi Et Province. Data were collected through questionnaires distributed to the sample group. In the qualitative phase, in-depth interviews were conducted with 9 key informants, including monks and laypersons, and the data were analyzed using descriptive content analysis.

The findings revealed that: 1) The overall level of administrative performance of the administrators of Phot Chai Subdistrict Municipality, Phanom Phrai District, Roi Et Province, was at a high level ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = 0.401), 2) The comparison of people's opinions toward the administrative performance of the municipal administrators, classified by personal factors, indicated that differences in gender, age, educational level, occupation, and monthly income did not result in statistically significant differences in opinions regarding the administration based on the Four Paths of Accomplishment (Iddhipada Dhamma) at the .05 level; therefore, the research hypotheses were rejected, and 3) Regarding administrative management based on the Four Paths of Accomplishment (Iddhipada Dhamma), the study found that the administrators of Phot Chai Subdistrict Municipality should integrate all four principles of Iddhipada Dhamma into administrative practices in accordance with management concepts in order to enhance administrative effectiveness and organizational efficiency.

Keywords: Administrative Performance; Iddhipada Dhamma; Local Government

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยเป็นกลไกสำคัญในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามหลักประชาธิปไตย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (โกวิทย์ พวงงาม, 2562) ทั้งนี้ เทศบาลตำบลถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาชุมชนในระดับฐานราก ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การสาธารณสุข การรักษาความสะอาด และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบัน การบริหารงานของเทศบาลตำบลจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และมีหลักธรรมในการบริหารงาน เพื่อให้สามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของ

ประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่จากสภาพปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่พบว่า ยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารงานที่ล่าช้า การขาดประสิทธิภาพในการประสานงาน รวมทั้งการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2561)

การบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด หากขาดประสิทธิภาพในการวางแผน การจัดการ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานขององค์กรและการให้บริการประชาชนได้หลายประการ กล่าวคือ หากการวางแผนไม่มีความชัดเจนหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน อาจส่งผลให้โครงการพัฒนาท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด เกิดการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า และทำให้การพัฒนาพื้นที่ขาดทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Koontz, Weihrich และ Cannice (2023) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นหน้าที่พื้นฐานของการบริหารที่ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2565) ที่ระบุว่า การวางแผนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารองค์กร ในด้านการจัดการ หากมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หรือบุคลากรไม่เหมาะสมกับงาน อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน การทำงานล่าช้า และขาดประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน รวมถึงอาจส่งผลให้บุคลากรเกิดความสับสนและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Robbins และ Coulter (2022) ที่กล่าวว่า การจัดการองค์กรที่ดีต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร และสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2564) ที่เห็นว่า การจัดโครงสร้างองค์กรอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการบังคับบัญชา หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ ขาดการสื่อสารที่ดี หรือไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรได้ อาจส่งผลให้บุคลากรขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน การปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กร ซึ่งจะกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยรวม ทั้งนี้ Northouse (2024) อธิบายว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากร ขณะที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและสร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการประสานงาน หากหน่วยงานภายในองค์กรขาดการติดต่อสื่อสารและความร่วมมือที่ดี อาจทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง และไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาและการให้บริการประชาชนไม่ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Daft (2023) ที่กล่าวว่า การประสานงานที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และสอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2562) ที่ระบุว่า การประสานงานที่ดีจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สุดท้าย ด้านการควบคุม หากขาดระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ อาจทำให้การดำเนินงานเกิดข้อผิดพลาด การใช้งบประมาณไม่โปร่งใส และไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อเทศบาลตำบลในระยะยาว โดย Griffin (2023) กล่าวว่า การควบคุมเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานและปรับปรุงการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย ขณะที่ กัลยา วานิชย์บัญชา (2565) เห็นว่า การควบคุมและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือขององค์กรภาครัฐ ซึ่ง

สอดคล้องกับวิจัยของสุวัฒน์ สิริรัตนเสวตกุล และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดการควบคุม ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดปัญหาการดำเนินงานล่าช้า ขาดความโปร่งใส และไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างตรงจุด ทั้งยังเสนอว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานได้

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรม เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ “อิทธิบาท 4” มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ฉันทะ คือ ความพอใจและความรักในงานที่ปฏิบัติ 2) วิริยะ คือ ความเพียรพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และความรับผิดชอบต่องาน และ 4) วิมังสา คือ การพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ และปรับปรุงการทำงานอย่างรอบคอบ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริการมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาส่งเสริมในการบริหารงานผู้บริหารนั้นคือหลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งเป็นธรรมนำไปสู่ความสำเร็จ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน การบริหารงานมากยิ่งขึ้น และเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาเป็นแนวทางปรับปรุงและประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดด้านการบริหาร

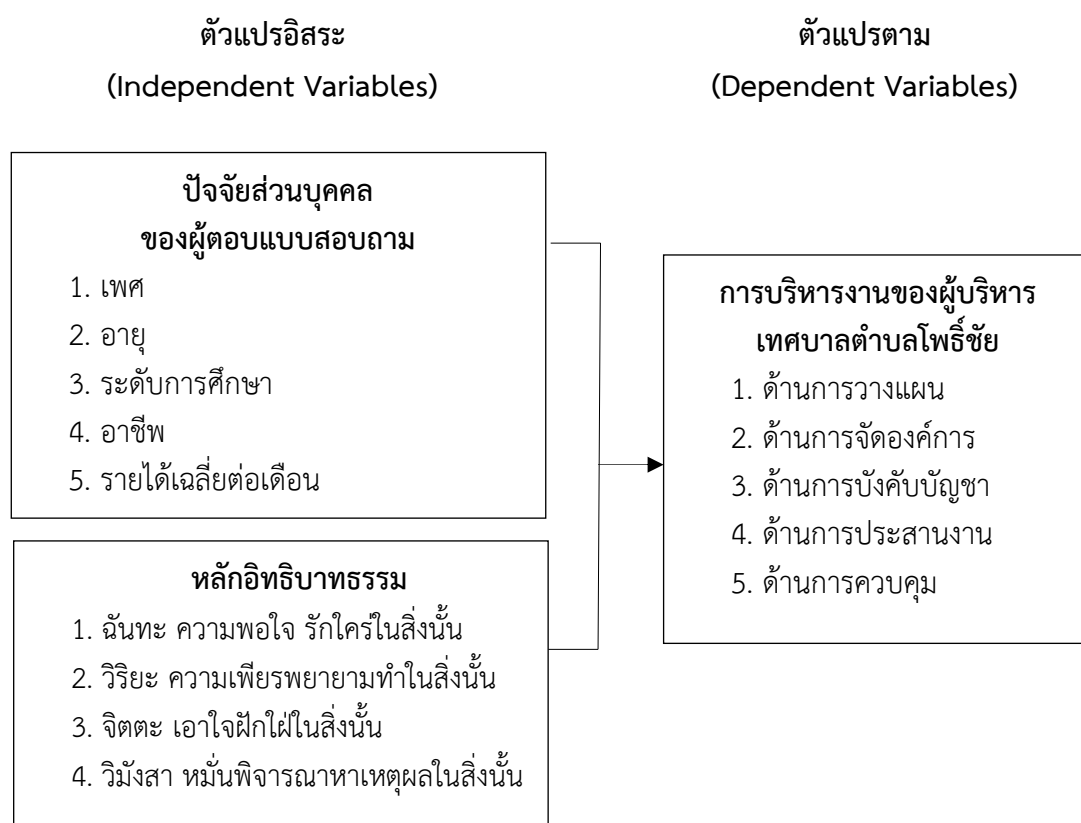
เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1991) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะศึกษาวิชาการด้านการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับการบริหารทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการบริหารในภาคอุตสาหกรรมหรือภาครัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่ของการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การบังคับบัญชา (Commanding) 4. การประสานงาน (Coordinating) 5. การควบคุม (Controlling)

แนวคิดหลักอิทธิบาทธรรม

ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จมี 4 ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต), 2549) เป็นการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นเหตุในการส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ หรือหลักในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ซึ่งทำให้บรรลุถึงความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามที่มุ่งหวังไว้ (วิจิตร สังข์ประพันธ์, 2554) ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ ดังนี้ 1. ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ รักใคร่ในสิ่งนั้น) 2. ด้านหลักวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) 3. ด้านหลักจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) 4. ด้านหลักวิมังสา (หมั่นพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ 374 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 30 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และมีค่าความค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .943 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการที่ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาขึ้นตามขอบเขต

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential Statistics) โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มี 2 กลุ่มจำนวน 9 คน ได้แก่

- 1) ตัวแทนบุคลากรท้องถิ่น 7 ท่าน และ
- 2) ตัวแทนประชาชนจากตำบลโพธิ์ชัย 2 ท่าน เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยนี้วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

ลำดับ	การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการบริหารงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวางแผน	4.42	0.445	มาก
2	ด้านการจัดการองค์การ	4.35	0.428	มาก
3	ด้านการบังคับบัญชา	4.38	0.387	มาก
4	ด้านการประสานงาน	4.42	0.372	มาก
5	ด้านการควบคุม	4.48	0.371	มาก
รวมทั้งหมด		4.41	0.401	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการควบคุม รองลงมาคือด้านการวางแผน และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการจัดการองค์การ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ตามสมมติฐาน ที่ 1 – 5

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	.50		.25		✓
2	อายุ		.21	.93		✓
3	ระดับการศึกษา		.47	.71		✓
4	อาชีพ		.55	.65		✓
5	รายได้ต่อเดือน		1.46	.21		✓

จากตารางที่ 2 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลโพธิ์ชัยเมืองอำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

การสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลทางการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

2.1 การบริหารงานด้านหลักฉันทะ การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัยตามหลักอิทธิบาทธรรมด้าน ฉันทะ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการทำงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องว่าฉันทะหมายถึงความรัก ความพึงพอใจ และความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจของบุคลากร ความร่วมมือภายในองค์กร และความเชื่อมั่นของประชาชน

2.2 การบริหารงานด้านหลักวิริยะ ของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรให้เกิดความต่อเนื่องและบรรลุผลสัมฤทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องว่าความวิริยะหมายถึงความเพียรพยายาม ความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และการติดตามงานอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ความเชื่อมั่นของประชาชน และความเข้มแข็งของการบริหารงานท้องถิ่น

2.3 การบริหารงานด้านหลักจิตตะ การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัยตามหลักอิทธิบาทธรรมด้าน จิตตะ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโดยรวม ผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องว่า “จิตตะ” หมายถึง ความตั้งใจแน่วแน่ ความเอาใจใส่ และสมาธิในการทำงานของผู้บริหาร ซึ่งทำให้การดำเนินงานมีความรอบคอบ ต่อเนื่อง และตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งในระดับองค์กรและระดับชุมชน

2.4 การบริหารงานด้านหลักวิมังสา การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัยตามหลักอิทธิบาทธรรมด้าน วิมังสา ส่งผลให้การบริหารงานมีความรอบคอบ เป็นระบบ และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องว่า “วิมังสา” หมายถึงการใช้ปัญญาพิจารณา วิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานบนฐานข้อมูลและข้อเท็จจริง เมื่อผู้บริหารนำหลักวิมังสามาใช้ จะช่วยให้การตัดสินใจมีเหตุผล โปร่งใส และตอบสนองต่อบริบทขององค์กรและชุมชนได้อย่างเหมาะสม

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การสื่อสาร และการตัดสินใจที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาและบริหารงานในองค์กร สามารถการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาของประชาชนในพื้นที่ และดำเนินงานตามความต้องการอย่างเหมาะสม มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ บุคลากร หรือวัสดุอุปกรณ์ ให้เกิดประโยชน์ มีการพัฒนาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นโครงการและนโยบายที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา โรจนแสง (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสาเพื่อพัฒนาโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยพลอดขยะของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสาเพื่อพัฒนาโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยพลอดขยะ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเหมวารักษ์ ญาณสีโล (2562) ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกลุ่มสังฆะอ้อมทรัพย์ตามหลักฆราวาสธรรม ในเขตตำบลไผ่ขวาง อำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการกลุ่มสังฆะอ้อมทรัพย์ในตำบลไผ่ขวาง อำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กรอบนโยบายและข้อกำหนดที่เหมือนกัน ภายใต้กรอบนโยบาย ข้อกำหนด และระเบียบข้อบังคับเดียวกันจากรัฐบาลหรือหน่วยงานระดับจังหวัด ทำให้แนวทางการบริหารงานมีความคล้ายคลึงกันหลายด้าน เช่น การจัดทำงบประมาณ การวางแผนพัฒนา หรือการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น และอาจเป็นเพราะผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลอาจมีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือแนวทางปฏิบัติกัน ทำให้เกิดการนำแนวทางเดียวกันมาใช้ในหลายพื้นที่ และอาจเพราะความใกล้ชิดของชุมชนและการมีส่วนร่วมที่คล้ายกัน มีลักษณะของการมีส่วนร่วมจากชุมชนในพื้นที่อาจไม่ได้แตกต่างกันมาก เช่น การประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ การทำประชาพิจารณ์ หรือการสื่อสารกับผู้นำชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา โรจนแสง (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสาเพื่อพัฒนาโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยพลอดขยะของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสาเพื่อพัฒนาโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยพลอดขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสาเพื่อพัฒนาโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัยพลอดขยะของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีความต้องการพื้นฐานที่คล้ายกัน ถึงแม้ประชาชนแต่ละช่วงวัยจะมีความสนใจในประเด็นเฉพาะที่แตกต่างกัน แต่ความต้องการพื้นฐาน เช่น การพัฒนาสาธารณสุข โภค ความสะอาด ความปลอดภัย และการให้บริการที่มีคุณภาพจากเทศบาล มักเป็นที่สนใจร่วมกันทุกช่วงวัย อาจมีการเข้าถึงข้อมูลและการรับรู้ข่าวสารเหมือนกัน โดยที่ผู้บริหารอาจมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายและเหมาะสมสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย สื่อโซเชียล หรือการประชุมประชาคม ทำให้ทุกช่วงวัยได้รับข้อมูลที่คล้ายคลึงกันและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในแนวทางเดียวกัน และอาจเพราะในชุมชนชนบทอย่างตำบลโพธิ์ชัย ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมักแน่นแฟ้น คนรุ่นเก่าอาจมีอิทธิพลต่อความคิดของคนรุ่นใหม่ และเกิดการถ่ายทอดมุมมองต่อการบริหารงานในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ แก้วนะ (2561) ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ที่ผู้บริหารเทศบาลอาจมุ่งเน้นการวางนโยบายหรือดำเนินโครงการที่ตอบสนองต่อทุกกลุ่มคนในชุมชนโดยไม่แยกแยะตามระดับการศึกษา เช่น การส่งเสริมอาชีพ การดูแลผู้สูงอายุ หรือการสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ส่งผลให้ทุกกลุ่มประชาชนมองว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการบริหารงานในลักษณะเท่าเทียม ความสัมพันธ์ในชุมชนที่เน้นความเท่าเทียม ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมักมีลักษณะเรียบง่ายและเน้นความเท่าเทียม ทำให้ความเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลได้รับอิทธิพลจากบรรทัดฐานทางสังคมที่สอดคล้องกัน วัฒนธรรมการเคารพ ที่ประชาชนมักให้ความไว้วางใจในตัวผู้นำท้องถิ่น ซึ่งอาจช่วยลดความแตกต่างของความคิดเห็นที่เกิดจากการศึกษา โดยความเชื่อมั่นในตัวผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมองการบริหารงานในลักษณะเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุนทร สีสัมบัน (คำธณ ลำเลิศ, 2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานที่ออกแบบมาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกกลุ่มอาชีพ ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าได้รับการดูแลในลักษณะเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารอาจมีนโยบายที่เน้นตอบสนองความต้องการในภาพรวม มีการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับคนทุกกลุ่มช่วยลดความแตกต่างในการรับรู้ข้อมูล มีความใกล้ชิดและการสนับสนุนซึ่งกันและกันช่วยให้ความคิดเห็นในชุมชนมีความคล้ายคลึงกัน และอาจเป็นเพราะประชาชนอาจมีความคาดหวังต่อการบริหารงานของเทศบาลในระดับที่พอเหมาะ โดยเข้าใจถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจเพราะประชาชนในพื้นที่อาจให้ความเคารพและเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารเทศบาล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานมีความสอดคล้องกัน สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สุวรรณ แก้วนะ (2561) ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้นำเทศบาลอาจมีบทบาทสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในชุมชน ไม่ว่าประชาชนจะมีรายได้ในระดับใด มีการดำเนินโครงการที่เน้นความเท่าเทียม เช่น การให้บริการด้านสวัสดิการ การสนับสนุนการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมชุมชนที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ การบริหารงานที่ออกแบบมาให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนมองเห็นประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน มีลักษณะชุมชนที่เน้นความสัมพันธ์และความเสมอภาคในชุมชนชนบท เช่น ตำบลโพธิ์ชัย ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมักเน้นความใกล้ชิดและความเสมอภาค ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการบริหารงานมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุนทรสืลสัมบัน (คำรณ ล้ำเลิศ, 2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. นำเสนอการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความรักและความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีความขยันหมั่นเพียรและใส่ใจในรายละเอียดของการทำงาน ทั้งในด้านการวางแผน การประสานงาน และการติดตามผล ให้ความสำคัญกับทุกส่วนของการดำเนินงาน เช่น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การดูแลบุคลากรในองค์กร และการติดตามความคืบหน้าของโครงการ ใช้เหตุผลและข้อมูลในการตัดสินใจ รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบคอบก่อนดำเนินงาน และปรับปรุงกระบวนการทำงานช่วยให้การบริหารงานมีความต่อเนื่องและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพิมพ์ กองสุข และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า (1) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุทัย จารูมโน (แก่นจำปา) และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์กรแห่งการเรียนรู้: การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรม

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัยสังเคราะห์

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

C = Chanta (การบริหารงานด้านหลักฉันทะ) กำหนดเป้าหมายที่สร้างสรรค์ และชัดเจน

V = Viriya (การบริหารงานด้านหลักวิริยะ) ทำงานอย่างมุ่งมั่น โดยทุ่มเท อดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค

C = Chitta (การบริหารงานด้านหลักจิตตะ) ใส่ใจ ติดตาม รับฟัง นำไปแก้ไขปรับปรุง และพัฒนา

W = Wimansa (การบริหารงานด้านหลักวิมังสา) โปร่งใส ตรวจสอบได้ เปิดเผยข้อมูล คิดอย่างรอบคอบ กล้าตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลควรกำหนดนโยบายการบริหารงานที่บูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ในกระบวนการบริหารงานทุกด้าน เพื่อส่งเสริมคุณธรรม ประสิทธิภาพ และความยั่งยืนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 เทศบาลควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการบริหารงานและการตัดสินใจอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 เทศบาลควรกำหนดกลไกการติดตามและประเมินผลการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรม เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และเสริมสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 เทศบาลตำบลควรจัดทำแนวปฏิบัติในการบริหารงานโดยประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมเป็นกรอบในการดำเนินงานของผู้บริหารและบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 เทศบาลควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ

2.3 เทศบาลควรนำหลักอิทธิบาทธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการมอบหมายงาน การกำกับติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและคุณธรรมในการทำงาน

2.4 เทศบาลควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความตั้งใจ ความเพียร และความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันต่อองค์กร

2.5 เทศบาลควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เทศบาลควรทำการศึกษาวิจัยให้กว้างและครอบคลุมมากขึ้น เช่น เก็บข้อมูลกับประชาชนโดยทั่วไป หรือเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด เป็นต้น

3.2 เทศบาลควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เช่น เปรียบเทียบองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ในพื้นที่ของเขต ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดอื่นเพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกมาเป็นแนวทางในการบริหารงานเพิ่มเติม

3.3 เทศบาลควรทำการศึกษาวิจัยโดยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้ออื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกมาเป็นแนวทางในการบริหารงานเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2565). *การบริหารองค์การและการควบคุมภายใน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลธิชา โรจนแสง. (2567). *การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดโครงการครูสังคมาสา เพื่อพัฒนาโรงเรียนบัวน้อยวิทยาปลอดภัยของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 20(1), 98–108.*

ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2562). *การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เดชศักดิ์ อังเกลียวลม. (2552). *บทบาทหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธงชัย สันติวงษ์. (2564). *องค์การและการบริหาร*. ไทยวัฒนาพานิช.

- นพดล สุวรรณสุนทร. (2555). *หลักการบริหารงานสมัยใหม่ ประยุกต์ใช้ควบคู่กับหลักพุทธธรรม*. วิทยาลัยการอาชีพสองพี่น้อง.
- พระครูสุนทรศีลสัมบัน (คำรณ ล้าเลิศ). (2564). *การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2549). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุขภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเหมวารักษ์ ญาณสีโล (แก้วกำพล). (2562). *การบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ตามหลักธรรมาธรรม ในเขตตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร* [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอุทัย จารูมโน (แก่นจำปา) และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 13(1), 42–51.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2563). *ภาวะผู้นำ: หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศศิพิมพ์ กองสุข และคณะ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. *วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 19–22.
- สมคิด บางโม. (2565). *องค์การและการจัดการ*. วิทยพัฒน์.
- สุวรรณ แก้วนะ. (2561). *การบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ* [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ สิริรัตนเศวตกุล และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 12(1), 120–135.
- Daft, R. L. (2023). *Management* (15th ed.). Cengage Learning.
- Fayol, H. (1991). *General and industrial management*. Pitman and Sons.
- Koontz, H., Weihrich, H., & Cannice, M. V. (2023). *Essentials of management: An international, innovation, and leadership perspective* (12th ed.). McGraw-Hill.
- Northouse, P. G. (2024). *Leadership: Theory and practice* (10th ed.). Sage Publications.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2022). *Management* (16th ed.). Pearson Education.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row Publications.